



Natura 2000 - Handleplan

**Spællinge Ådal,
Døndal og
Helligdomsklipperne**

Natura 2000-område nr. 210
Habitatområde H159

Kolofon

Titel:	Natura 2000-handleplan for Spællinge Ådal, Døndal og Helligdomsklipperne
Udgiver:	Bornholms Regionskommune Ullasvej 23 3700 Rønne www.brk.dk
	Naturstyrelsen Haraldsgade 53 2100 København Ø www.nst.dk
År:	2012
Forsidefoto:	Bornholms Regionskommune
ISBN nr.:	978-87-7279-565-2

Indholdsfortegnelse

Kolofon	2
Indholdsfortegnelse.....	3
Baggrund.....	4
Sammendrag af den statslige Natura 2000-plan	5
Mål for planperioden.....	7
Forventede metoder og forvaltningstiltag	8
Prioritering af den forventede forvaltningsindsats.....	12
Bilag 1: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag.....	14
Bilag 2: Fordeling af indsats mellem handleplan-myndigheder og offentlige lodsejere	15
Bilag 3: Kort med kortlagte naturtyper	16
Bilag 4: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner.....	17
Bilag 5: Forklaring af Natura 2000-begreber m.m.	18
Bilag 6: Strategisk Miljøvurdering	22
Bilag 7: Høringsperiode og svar.	22

Baggrund

Der er udarbejdet statslige Natura 2000-planer for 246 Natura 2000-områder, som kan findes her: [Natura 2000-plan](#).

Denne handleplan er en udmøntning af Natura 2000-plan for område 210 Spællinge Ådal, Døndalen og Helligdomsklipperne

Handleplanen er udarbejdet af Bornholms Regionskommune og Naturstyrelsen.

Bornholms Regionskommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder - bortset fra skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Kommunen sikrer gennemførelse for sit område inden udgangen af år 2015.

Naturstyrelsen er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Naturstyrelsen sikrer gennemførelse af disse dele af handleplanen inden udgangen af år 2021.

Handleplanen er udarbejdet med hjemmel i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 932 af 24/9 2009), bekendtgørelse nr. 1117 af 25/11 2011 om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner og bekendtgørelse nr. 1116 af 25/11 2011 om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning.

Det fremgår af lovgivningen:

- at en handleplan skal indeholde:
 - en prioritering af handleplan-myndighedens forventede forvaltningsindsats i planperioden
 - en angivelse af mål og forventet effekt for de enkelte aktiviteter
 - de forventede metoder og forvaltningstiltag, som handleplan-myndigheden vil tage i brug for at forbedre naturtilstanden eller fastholde gunstig bevaringsstatus
- at en handleplan ikke må stride imod retningslinjer fastsat i den statslige Natura 2000-plan.
- at en handleplan skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelse af handleplanen.

Alle myndigheder skal i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt lægge Natura 2000-planen og -handleplanen til grund.

I handleplanen anvendes en række Natura 2000-begreber m.m., som er defineret nærmere i bilag 5.

Sammendrag af den statslige Natura 2000-plan

Natura 2000-område nr. 210 Spællinge Ådal, Døndalen og Helligdomsklipperne

Hele planen kan ses på

http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Natura2000/Natura_2000_planer/Se_Planerne/126_246/210_Spaellinge.htm

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området ligger på Nordbornholm ud til den nordøstvendte kyst mellem Tejn og Gudhjem. Kysten med både rullestensstrand og høje kystklipper følges ca. 1,4 km og den dybtliggende å i den stedvist brede dal følges fra udløbet i Vallevig og ca. 3 km ind i landet gennem sprækkedalen mod Spællinge Mose (ikke inkluderet i habitatområdet).

Både Helligdomsklipperne, hvor et afsnit af kyststien forløber, og selve Døndal er meget besøgte turistlokaliteter med attraktioner så som vandfaldet, kunstmuseet beliggende i randen af habitatområdet, udsigtsklipper, klippegrotten Sorte Ovn og bådfart til Gudhjem. Derimod er området med stien, der følger Døndal Å/Spællinge Å indtil Spællinge Mose, langt mindre besøgt. Rø Golfbane, der dækker et betydeligt areal omkring Maegård, og som i dag når helt ned til kunstmuseet, har også store arealer inden for habitatområdet i den sydlige del. Områdets samlede areal er på 119 ha.

Vigtigste naturværdier

Naturværdierne i habitatområdet er i hovedsagen det varierede skovareal. Skoven omfatter både eksponeret løvskov på kystklipper og nåle- og løvskov i dalsænkningen, denne til dels med præg af naturskov. Desuden findes i Døndal et mindre arboret med indførte eksotiske træarter. På fugtige arealer i bl.a. bunden af Døndal findes de prioriterede naturtyper elle- og askeskov og kildevæld.

Trusler mod områdets naturværdier

Der er foretaget en tilstandsvurdering for de fleste af områdets naturtyper, og truslerne mod udpegningsgrundlaget er registreret.

Flere af de naturtyper, som området er udpeget for at beskytte, vurderes at være påvirket af atmosfærisk kvælstofdeponering (eutrofiering). Nogle steder er der problemer som følge af tilgroning af lysåbne naturtyper med høje urter og græsser eller med træer og buske, ligesom afvanding og invasive arter er en trussel for naturværdierne flere steder i området. Forekomsterne af strandeng og kildevæld er små og fragmenterede. Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyper forringes eller ødelægges, eller at skovnaturtyper konverteres til skovnaturtyper, der ikke er omfattet af habitatdirektivet.

Målsætning

Det overordnede mål for området er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsprognose for de naturtyper og arter, der udgør områdets udpegningsgrundlag.

Bevaringen af ege-blandskov, bøg på muld og elle- og askeskov prioriteres højt i området på grund af arealernes størrelse, og kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær fordi de er truede naturtyper.

Sø- og vandløbsnaturtyperne i området sikres en god vandkvalitet og at være gode levesteder for forekomsterne af de arter, der er karakteristiske for dem.

Tilstanden af de lysåbne naturtyper sikres. Det prioriteres, at kildevæld er lysåbne, med mindre en beskyttet tilstand skyldes en ældre bevoksning af træer. Arealet af den lysåbne naturtype strandeng sikres øget, hvis det har været muligt under de naturgivne forhold.

Naturtypernes areal sikres ellers opretholdt eller øget og deres naturtilstand at være god-høj overalt, hvor de naturgivne forhold muliggør det.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/ pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning samt gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Indsats

Oversigt over væsentlige indsatser til gennemførelse af denne plan:

Indsats	Stort omfang	Mindre omfang	Undersøges nærmere	Ikke anvendt
Rydning, fjernelse af uønsket opvækst Herunder bekæmpelse af invasive arter		X		
Forbedring af hydrologi Fx ved at standse dræning, genoprette vandløb, fjerne diger			X	
Ekstensiv drift Fx indførsel eller opretholdelse af græsning, høslæt mm.				X
Sikring af arealer Sikring af natur der ikke pt. er beskyttet (fx stenrev og skovnatur)		X		
Reducere forstyrrelser Fx færdsel, sejlads og jagt				X
Forbedring/sikring af levesteder Fx ved etablering af vandhuller, sikring af redetræer eller større fouragerings- eller yngleområder				X

Indsatsen vil helt overvejende dreje sig om at sikre og/eller genindføre lysåbne forhold ved rydning af opvækst samt gennemføre en indsats over for invasive plantearter. For vandafhængige naturtyper kan det være nødvendigt at sikre en optimal hydrologi, ligesom der skal sikres gode levesteder for stor vandsalamander. Indsatsen for skovene vil helt overvejende dreje sig om beskyttelse af skovarealerne, samt sikring af hensigtsmæssig skovnaturtypebevarende drift og pleje.

Mål for planperioden

Natura 2000-planens indsatsprogram er bindende retningslinjer for handleplanen i første planperiode, og anvendes derfor som handleplanens mål. Dette indsatsprogram skal være gennemført med udgangen af år 2015, dog år 2021 for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Indsatsprogrammet vedrører alene naturtyper og arter, som er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, jf. bilag 1.

Indsatsprogrammet er på side 18 i [Natura 2000-planen](#).

Her er et sammendrag af Natura 2000-planens indsatsprogram:

Naturtyper:

- Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi
- De lysåbne terrestriske naturtyper skal sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje.
- Der skal sikres en hensigtsmæssig drift/pleje af arealer også rundt om kildevæld (7220), hvor det er nødvendigt for at opretholde eller forbedre naturtypens tilstand.
- Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe en mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyper, og disse steder sikres den for skovnaturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi.
- Skovnaturtyperne sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift i skovnaturtyper (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtigheden, primært på arealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst.
- Der sikres velegnede levesteder for stor vandsalamander.

Indsatser som forventes gennemført via anden planlægning end handleplanen:

Husdyrgodkendelsesloven: Reduktion af kvælstof-deposition fra luften på områdets naturtyper sker ved administration af denne lov.

Vandplanen: Regulerer tilførslen af næringsstoffer til søer og vandløb. Sikrer vandløb gode fysiske forhold og kontinuitet, f.eks. gennem ændret vandløbsvedligeholdelse.

Forventede metoder og forvaltningstiltag

Her angives de metoder og forvaltningstiltag, som forventes at skulle anvendes for at opfylde handleplanens mål (Natura 2000-planens indsatsprogram).

Den konkrete indsats på et areal forventes i stort omfang udmøntet ved, at lodsejeren søger om tilskud fra en række særlige tilskudsordninger under Landdistriktsprogrammet. For nærmere information henvises til [NaturErhvervsstyrelsen](#) og – for skovbevoksede arealer – til [Naturstyrelsen](#).

De forventede metoder og forvaltningstiltag angives for naturtyperne på udpegningsgrundlaget, jf. bilag 1. Hovedparten af arealet med naturtyper er kortlagt, og kan ses på hjemmesiden [PRIOR](#). Der er medtaget et skøn over omfanget af de enkelte metoder og forvaltningstiltag for disse kortlagte arealer, herunder et skøn over omfanget af igangværende indsatser, der bidrager til at gennemføre handleplanens mål.

Arealer angivet i tabel 1 er potentielle bruttoarealer, der vil blive undersøgt nærmere i planperioden med henblik på at vurdere gennemførlighed. Indsatsens præcise omfang i planperioden vil bero på en biologisk, teknisk og økonomisk vurdering og vil sikre Natura2000-planens målopfyldelse ved at:

- Arealer med disse naturtyper indenfor Natura2000-området ikke går tilbage
- Tilstanden samlet set ikke forringes i denne planperiode.

Beskrivelse af de enkelte metoder og forvaltningstiltag:

Naturtyper

Rydning af uønsket opvækst

På lysåbne naturtyper kan der være behov for at rydde opvækst af træer og buske. Det drejer sig i dette område særligt om naturtypen strandeng. Der skønnes at være behov for at rydde i størrelsesordenen 0-0,2 ha af de kortlagte naturtyper.

Sikring af skovnaturtyper

Det fremgår af Natura 2000-planens indsatsprogram, at ”skovnaturtyper sikres”. Det vil primært ske ved at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje - se bilag 5. Der skønnes at være behov for, at i størrelsesordenen 15 ha omfattes af en skovnaturtypebevarende drift og pleje, hvoraf 0 ha skønnes allerede at være beskyttet på denne måde. I særlige tilfælde er der behov for at udlægge arealer med skovnaturtyper til urørt skov. Det drejer sig primært om arealer, som i forvejen har haft minimal eller ingen hugst. Der skønnes at være behov for, at 0 ha udlægges til urørt skov, hvoraf 0 ha skønnes allerede at være udlagt.

I tabel 1 angives de forventede metoder og forvaltningstiltag for naturtyperne på udpegningsgrundlaget, jf. bilag 1. Tabellen er inddelt i 2 grupper:

- Lysåbne naturtyper, inkl. sø- og vandløbsnaturtyper (se bilag 5)
- Skovnaturtyper (se bilag 5)

Tabel 1: Forventede metoder og forvaltningstiltag for naturtyperne

Forventede metoder og forvaltningstiltag	Skøn over omfanget af:		
	Igangværende indsats	Behov for ny indsats	Samlet indsats
Lysåbne naturtyper:			
Rydning af uønsket opvækst	0	0-0,2 ha	0-0,2 ha
Forbedring af hydrologi	0	0	0
Græsning eller høslæt	0	0	0
Skovnaturtyper:			
<i>Skov med fredskovspligt:</i>			
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	0 ha	Ca.15 ha	Ca.15 ha
Urørt skov	0 ha	0 ha	0 ha
Forbedring af hydrologi	0 ha	0 ha	0 ha
<i>Skov uden fredskovspligt:</i>			
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	-	-	-
Urørt skov	-	-	-
Forbedring af hydrologi	-	-	-

Særligt for lysåbne naturtyper:

- Igangværende indsats: Dækker indsats, som Bornholms Regionskommune enten selv udfører, eller som kommunen har viden om bliver udført af andre, samt arealer omfattet af en aftale om pleje af græs- og naturarealer (tidligere MVJ) i hele eller dele af planperioden.
- Behov for ny indsats: dækker det samlede behov fratrukket igangværende indsats. Det samlede behov er opgjort for hvert forvaltningstiltag ud fra følgende kriterier:
 - Rydning af uønsket opvækst: arealer registreret med kronedække på 10-25% og opefter (ved-vegetation i kategori 3-4) suppleret med en konkret vurdering ud fra kommunens kendskab til arealerne.
 - Forbedring af hydrologi: arealer registreret med hydrologi-afvanding i kategori 3-4, som svarer til, at afvanding medfører sommerudtørring og begyndende tilgroning til udbredt tørlægning. Dette dog kun for fugtige-våde naturtyper, hvor en indsats for at forbedre hydrologien er omfattet af Natura 2000-planens indsatsprogram.

- Græsning/høslæt: I udgangspunktet skønnes alle lysåbne naturtyper at have behov for græsning eller høslæt dog med undtagelse af visse naturtyper samt arealer, hvor de naturgivne eller praktiske forhold ikke muliggør denne plejeform.
- Generelt kan plejebestand på lysåbne naturtyper være undervurderet pga. den kortlægningsmetode, der er anvendt ved kortlægning. Således kan der være plejebestand på et areal, som er kortlagt f.eks. som 50 % hede i mosaikstruktur, mens ”alt det indimellem” ikke opfylder kriterierne eller ikke er kortlagt som en habitatnaturtype. I sådanne tilfælde vil plejebestanden reelt være større end arealet af den kortlagte naturtype alene, idet hele arealet nødvendigvis må plejes.

Særligt for skovnaturtyperne:

- ❖ For skovnaturtyperne i området gælder, at det kun er fredskovspligtige arealer, som på nuværende tidspunkt er kortlagt. Således er tilstanden kun vurderet for fredskovspligtige skovnaturtyper.
- ❖ Igangværende indsatser: Dækker skovarealer, der i hele planperioden er beskyttet ved skovlovsaftale, fredning eller lignende. I særlige tilfælde kan der være behov for en supplerende beskyttelsesindsats.

Bemærk: Træbevoksede moser, hvor vegetationen er opstået naturligt, er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28. Det kan omfatte 91D0 Skovbevokset tørvemose og 91E0 Elle- og askeskov. Sådanne arealer er ikke medtaget under ”Igangværende indsatser” i tabel 1, selvom beskyttelsen kan være tilstrækkelig.

- ❖ Behov for særlig indsats: Generelt skal der være en særlig beskyttelsesindsats af skovnatur, der er i høj tilstand. Det skal bidrage til at bevare de ekstraordinære naturværdier. Se nærmere i bilag 5 under ”Skovnaturtypebevarende drift og pleje” og ”Urørt skov”.
- ❖ Reduktion af arealet med skovnaturtyper: Det prioriteres, at 7220 Kildevæld er lysåbne, med mindre en beskyttet tilstand skyldes en ældre bevoksning af træer.

Arter

Rydning af vandhulsbredder

Sikring af velegnede levesteder for stor vandsalamander søges bl.a. opnået ved pleje/rydning af vandhulsbredder, således at det sikres, at der kommer sol ned til vandoverfladen. Der er kortlagt 2 søer/vandhuller med habitatnatur i området, og pleje forventes foretaget på de af disse, hvor det skønnes nødvendigt.

I tabel 2 angives de forventede metoder og forvaltningstiltag for *arterne* på udpegningsgrundlaget (jf. bilag 1) *udover* indsatsen for naturtyperne, som i mange tilfælde også vil gavne arterne.

Tabel 2: Forventede metoder og forvaltningstiltag for arter *udover* indsatsen for naturtyperne.

Forventede metoder og	Skøn over omfanget af:
-----------------------	------------------------

forvaltningstiltag	Igangværende indsats	Behov for ny indsats	Samlet indsats
Rydning af vandhulsbredder	0	0-2 stk.	0-2 stk.

Særligt for skovnaturtyper:

Naturstyrelsen vurderer, at sikringen af skovnaturtyperne bidrager i tilstrækkeligt omfang til at sikre velegnede levesteder på fredskovpligtige skovbevoksede arealer for følgende skovlevende arter:
 Stor vandsalamander.

Prioritering af den forventede forvaltningsindsats

I første planperiode gælder indtil videre den med Grøn Vækst afledte nationalpolitiske præmis om frivillighed i Natura2000-indsatsen, hvilket også er baggrunden for økonomiaftalen for 2013 mellem regeringen og KL, der lægger de økonomiske rammer for den kommunale Natura2000-indsats.

Indsatsen i 1. planperiode skal standse tilbagegangen for naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. I Natura 2000-planen er dette mål udmøntet i fire sigtelinjer:

1. Sikring af tilstanden af eksisterende naturarealer og arter
2. Sikring af de små naturarealer
3. Sikring af naturtyper og levesteder som ikke er beskyttede
4. Indsats for truede naturtyper og arter

De fire sigtelinjer lægger niveauet for den indsats, som handleplanmyndighederne skal gennemføre, og er udtryk for den nationale prioritering i 1. planperiode.

Her beskrives de dele af indsatsprogrammet, som handleplanmyndighederne forventes at gennemføre med særligt fokus og tidligt i planperioden:

Prioritering af indsats for lysåbne naturtyper:

- De lysåbne terrestriske naturtyper sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje.

Prioritering af indsats for skovnaturtyper:

- Lodsejere med et stort areal med skovnaturtyper.

Forventet effekt

Her beskrives den forventede naturmæssige effekt ved at gennemføre de enkelte aktiviteter. Den faktiske naturmæssige effekt for naturtyper og arter vil løbende blive fulgt i det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

Lysåbne naturtyper:

Rydning af uønsket opvækst:

I forbindelse med pleje af lysåbne arealer vil det ofte være nødvendigt at foretage en rydning af buske og træer. Det vil typisk være arealer, hvor græsning eller slåning har været enten utilstrækkelig eller helt opgivet, og der har indfundet sig uønsket opvækst af træer og buske. Det kan f.eks. være rødæl på strandenge. Rydningen sikrer, at den flora og fauna, der trives med lysåbne forhold, ikke skygges bort. Det er vigtigt, at det ryddede opvækst fjernes for at skabe gode vækstbetingelser for den lysåbne vegetation.

Ved rydning af arealer med stort potentiale for at udvikle ny habitatnatur vil den vegetation, der er karakteristisk for naturtypen få mulighed for at indfinde sig. Det gælder særligt for tidlige tilgroningsstadier af naturtyperne.

Skovnaturtyper:

Skovnaturtypebevarende drift og pleje

Med den *skovnaturtypebevarende drift og pleje* beskyttes skovnaturtyperne mod gødskning, sprøjtning og yderligere afvanding. I nogle tilfælde etableres mere naturlige vandstandsforhold. Der sikres nogle af de naturmæssigt vigtige strukturer, f.eks. vedvarende skovdække, en vis andel uforstyrret jordbund, hule og døde træer. De karakteristiske træarter for skovnaturtyperne fremmes, og invasive arter kan bekæmpes. I særlige tilfælde plejes skovnaturtyperne med gamle driftsformer såsom skovgræsning og stævning. Den samlede forventede effekt er en sikring af skovnaturtyperne. Arter som f.eks. stor vandsalamander vil få forbedret deres levesteder i kraft af bevaring af træer med hulheder samt dødt ved.

Arter:

Indsatsen for naturtyperne forventes i væsentligt omfang at bidrage til at sikre velegnede levesteder for stor vandsalamander. Der kan derudover i denne planperiode være behov for at rydde enkelte vandhulsbredder for at sikre optimale yngleforhold for stor vandsalamander.

Det forventes, at tilstanden og det samlede areal af levesteder af levesteder stabiliseres eller øges således, at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsmuligheder for stor vandsalamander.

Bilag 1: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 159:

Naturtyper

Naturtypenr.	Naturtype	Handleplan-myndighed		I alt
		Bornholms Regionskommune	Naturstyrelsen	
1210	Standvold med enårige planter			<i>ej kortlagt</i>
1220	Standvold med flerårige planter			<i>ej kortlagt</i>
1230	Kystklint/klippe			<i>ej kortlagt</i>
1330	Strandeng	0,1 ha		
3140	Kransnålalge-sø	1 stk: 0,01 ha		<i>delvist kortlagt</i>
3150	Næringsrig sø	1 stk: 0,02 ha		<i>delvist kortlagt</i>
3260	Vandløb			<i>ej kortlagt</i>
3270	Å-mudderbanke			<i>ej kortlagt</i>
5130	Enekrat			<i>ej kortlagt</i>
6210	Kalkoverdrev			<i>ej kortlagt</i>
6230	Surt overdrev			<i>ej kortlagt</i>
7220	Kildevæld	0,03 ha		
7230	Rigkær			<i>ej kortlagt</i>
8220	Indlandklippe			<i>ej kortlagt</i>
9130	Bøg på muld	-*	5,5 ha	5,5 ha
9160	Ege-blandskov	-	3,1 ha	3,1 ha
91E0	Elle- og askeskov	-	6,6 ha	6,6 ha
I alt		0,2 ha	15,2 ha	15,4 ha

* For skovnaturtyperne i området gælder, at det kun er fredskovspligtige arealer, som på nuværende tidspunkt er kortlagt. Således er tilstanden kun vurderet for fredskovspligtige skovnaturtyper.

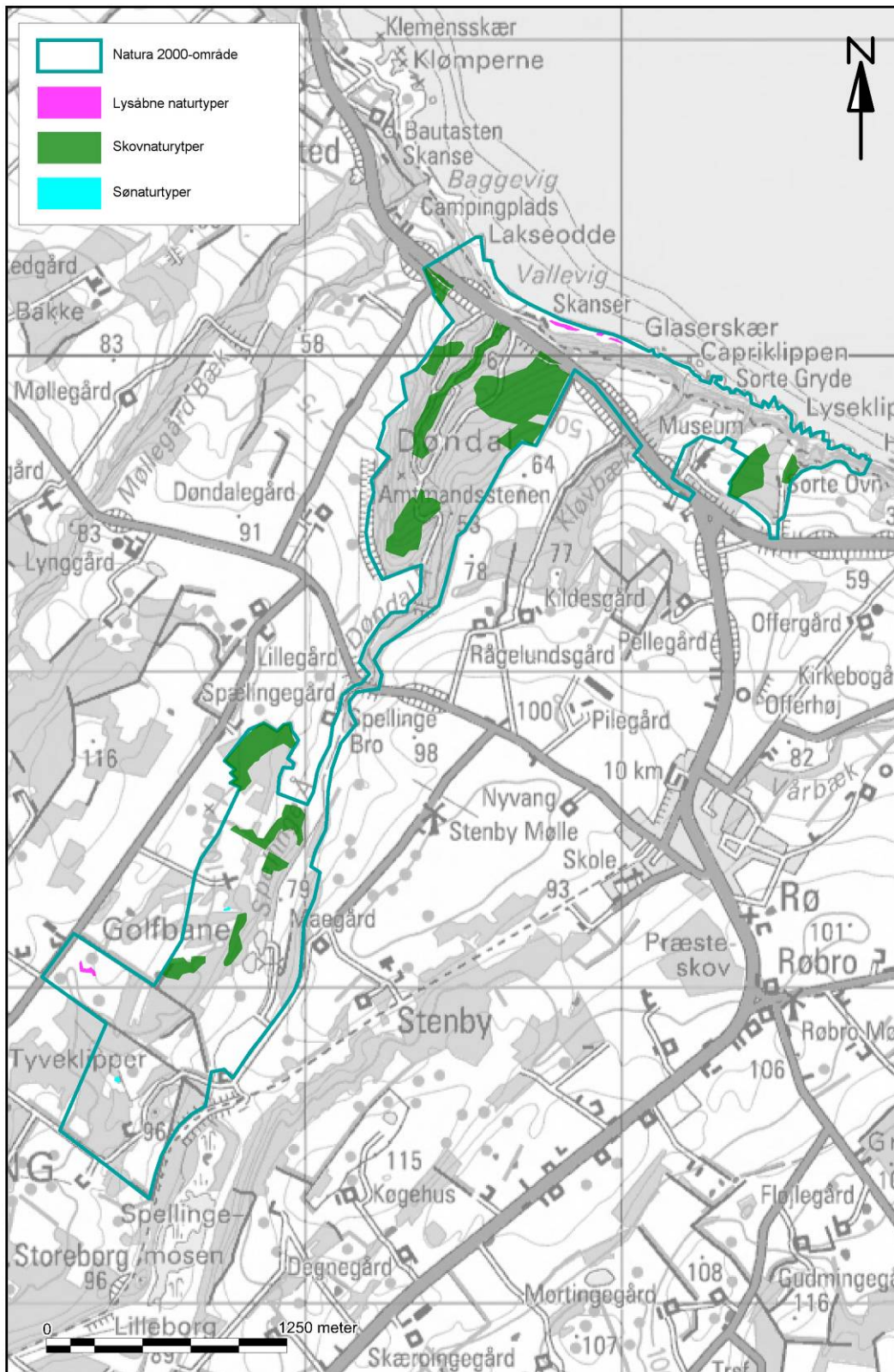
Arter

Artsnr.	Art
1166	Stor vandsalamander

Bilag 2: Fordeling af indsats mellem handleplan-myndigheder og offentlige lodsejere

Ikke relevant i denne plan.

Bilag 3: Kort med kortlagte naturtyper



Bilag 4: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Ikke relevant i denne plan.

Bilag 5: Forklaring af Natura 2000-begreber m.m.

Begreb	Forklaring
Natura 2000	Natura 2000 er et netværk af områder i EU med særligt værdifuld natur. Natura 2000 er en samlebetegnelse for habitatområder og fuglebeskyttelsesområder. I Danmark tales om internationale naturbeskyttelsesområder, som også rummer Ramsarområder, og består af et eller flere af disse særligt udpegede områder. Natura 2000-områderne kan ses i Danmarks Miljøportal . Der er mere information om Natura 2000 på Naturstyrelsens hjemmeside
Udpegningsgrundlag	Udpegningsgrundlaget er en fællesbetegnelse for de arter og naturtyper, som findes indenfor et internationalt beskyttelsesområde og som er omfattet af listerne i habitatdirektivet eller fuglebeskyttelsesdirektivet, som forudsætter udpegningsgrundlag af beskyttelsesområder. Du kan finde udpegningsgrundlag her: Udpegningsgrundlag .
Naturtyper	Naturtyperne er defineret nærmere i " Habitatbeskrivelser, årgang 2010 ". Endvidere er alle danske naturtyper beskrevet på Naturstyrelsens hjemmeside .
Lysåbne terrestriske naturtyper	I Danmark er der 35 lysåbne terrestriske naturtyper: 1210 (Enårig vegetation på strandvolde) , 1220 (Flerårig vegetation på stenede strande) , 1230 (Klinter eller klipper ved kysten) , 1310 (Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter) , 1320 (Vadegræssamfund) , 1330 (Strandenge) , 1340 (Indlands-strandenge) , 2110 (Begyndende klitdannelser) , 2120 (Hvide klitter og vandremiler) , 2130 (Stabile kystklitter med urtevegetation) , 2140 (Stabile kalkfattige klitter med <i>Empetrum nigrum</i>) , 2160 (Kystklitter med havtorn) , 2170 (Kystklitter med gråris) , 2190 (Fugtige klitlavninger) , 2250 (Kystklitter med enebær) , 2310 (Indlandsklitter med lyng og visse) , 2320 (Indlandsklitter med lyng og revling) , 2330 (Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene) , 4010 (Våde dværgbusksamfund med klokkelyng) , 4030 (Tørre dværgbusksamfund (heder)) , 5130 (Enebærkrat på heder, overdrev eller skrænter) , 6120 (Tørketålende græsvegetation på kalkrig jordbund) , 6210 (Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund) , 6230 (Artsrige overdrev) , 6410 (Tidvis våde enge) , 6430 (Bræmmer med høje urter) , 7110 (Aktive højmoser) , 7120 (Nedbrudte højmoser) , 7150 (Lavninger på tørv med <i>Rhynchosporion</i>) , 7210 (Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe) , 7220 (Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand) , 7230 (Rigkær) , 7140 (Overgangstyper af moser og hængesæk) , 8220 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter) , 8230 (Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter med pionerplantesamfund) .
Sø- og vandløbsnaturtyper	I Danmark er der 7 sø- og vandløbsnaturtyper: 3110 (Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller) , 3130 (Ret næringsfattige søer og vandhuller) , 3140 (Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger) , 3150 (Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter) , 3160 (Brunvandede søer og vandhuller) , 3260 (Vandløb med vandplanter) , 3270 (Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter) .
Skovnaturtyper	I Danmark er der 10 skovnaturtyper: 2180 (Skovklit) , 9110 (Bøg på

	mor), 9120 (Bøg på mor med kristtorn) , 9130 (Bøg på muld) , 9150 (Bøg på kalk) , 9160 (Ege-blandskov) , 9170 (Vinteregeskov) , 9190 (Stilkege-krat) , 91D0 (Skovbevokset tørvemose) , 91E0 (Elle- og askeskov) .
Kortlægning	<p>Under forarbejdet til Natura 2000-planerne er en række naturtyper kortlagt ved en fysisk gennemgang af habitat-områderne. Naturtyperne er afgrænset og identificeret, og der er registreret oplysninger om struktur og artsindhold på arealerne. De kortlagte områder kan f.eks. findes på PRIOR.</p>
Tilstandsklasse	<p>Tilstandsklassen er udtryk for naturkvaliteten af den enkelte kortlagte naturtype. Tilstandsklassen er beregnet på baggrund af strukturindikatorer og artsdata, som er indsamlet ved kortlægningen. Ud fra strukturindikatorerne beregnes et strukturindeks, og tilsvarende beregnes et artsindeks ud fra de indsamlede artsdata. Hver især fortæller de to indeks noget om de aktuelle livsvilkår og den seneste historie på arealet. Tilstanden er en sammenvejning af de to indeks.</p> <p>Der er 5 tilstandsklasser:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Høj tilstand II. God tilstand III. Moderat tilstand IV. Ringe tilstand V. Dårlig tilstand <p>De to øverste klasser I og II opfylder Habitatdirektivets krav til gunstig bevaringsstatus under forudsætning af, at der foreligger en prognose der siger, at arealet også i fremtiden vil kunne opretholde den høje eller gode tilstand.</p> <p>Tilstandsklasse (inkl. struktur- og artstilstand) for en kortlagt naturtype kan ses på PRIOR.</p>
Gunstig bevaringsstatus	<p>En naturtypes bevaringsstatus er gunstig, når:</p> <ul style="list-style-type: none"> - arealet med naturtypen i det naturlige udbredelsesområde er stabilt eller øges - den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for naturtypens opretholdelse, er til stede og vil være det fremover. - bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for naturtypen, er gunstig. <p>En arts bevaringsstatus anses for gunstig, når:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bestandsudviklingen viser, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv - artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang eller vil blive mindsket - der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på lang sigt at bevare artens bestande
Natura 2000-plan	<p>Natura 2000-planen fortæller, hvordan man skal behandle hvert af de 246 Natura 2000-områder, så man stopper tilbagegangen for naturtyper og arter i det enkelte område. Natura 2000-planen indeholder en basisanalyse af områdets aktuelle naturtilstand og trusler, mål for naturtilstanden og et indsatsprogram. Natura 2000-plan kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside.</p>
Natura 2000-handleplan	<p>Natura 2000-planen udmøntes i handleplaner. En kommune skal således udarbejde en handleplan for, hvordan Natura 2000-planen vil blive realiseret inden for kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Kommunen skal efterfølgende sikre, at handleplanen gennemføres. På tilsvarende måde har Naturstyrelsen ansvaret for at udarbejde og gennemføre handleplaner for de</p>

	skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.
Offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	Offentlige lodsejere har mulighed for selv at udarbejde drifts- og plejeplan som opfølgning på en Natura 2000-plan. I Natura 2000-handleplanen skal der være resuméer af de offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner.
Invasive arter	Invasive arter dækker over plante- og dyrearter, der af mennesket er blevet flyttet fra en del af verden til en anden og her påvirker hjemmehørende arter negativt. Et almindeligt brugt eksempel er kæmpe-bjørneklo, som er ført til Danmark fra Kaukasus og nu giver problemer i eksempelvis moser, hvor den udkonkurrerer hjemmehørende plantearter.
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	I Natura 2000-tilskudsordning for skov er den skovnaturtypebevarende drift og pleje defineret på følgende måde: Alle arealer omfattes af en basissikring med følgende indhold: <ul style="list-style-type: none"> • Vedvarende skovdække • Ved skovdrift skal de karakteristiske træarter for skovnaturtypen fremmes • Ved foryngelse skal der anvendes en naturvenlig foryngelse • Ingen gødskning, kalkning eller kemisk bekæmpelse • Uforstyrret jordbund på mindst 2/3 af arealet • Ingen øget afvanding • Bevaring af eksisterende dødt ved og træer med hulheder • Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt Som minimum skal alle arealer i tilstandsklasse 1 omfattes af en supplerende sikring med én eller flere af følgende tiltag: <ul style="list-style-type: none"> • Bevaring af store træer til død og henfald • Bekæmpelse af invasive arter • Etablering af naturlige vandstandsforhold • Forberedelse til skovgræsning
Urørt skov	I Natura 2000-tilskudsordning for skov omfatter udlæg til urørt skov følgende restriktioner: <ul style="list-style-type: none"> • Ingen skovdrift • Ingen fjernelse af levende eller døde træer • Ingen gødskning, kalkning eller kemisk bekæmpelse • Ingen forstyrrelse af jordbunden

	<ul style="list-style-type: none">• Ingen oprensning eller nygravning af grøfter• Plejeret til handleplan-myndigheden til bekæmpelse af arter, der optræder invasivt
--	---

Bilag 6: Strategisk Miljøvurdering

Jævnfør lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering (miljøvurderingsloven) skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

Den foreliggende handleplans indhold er i vidt omfang baseret på Natura 2000-planens forslag til foranstaltninger. Da den konkrete handleplan ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser end det, der fremgår af Natura2000-planen, vurderes handleplanen ikke at være omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer.

Bilag 7: Høringsperiode og svar.

Forslaget til Natura 2000-handleplan blev vedtaget af Teknik- og Miljøudvalget den 7. maj 2012 og sendt i offentlig høring i perioden 16. maj til 3. august 2012.

Kystdirektoratet og Naturstyrelsen gjorde opmærksom at de ikke havde bemærkninger til handleplanen. Der er desuden indføjet nogle præciseringer fra KL om kommunens forpligtelser i henhold til Grøn Vækst aftalen samt økonomaftalen mellem KL og staten. Der indkom ikke yderligere bemærkninger eller indsigelser til handleplanen i høringsperioden.

Den endelige handleplan er godkendt af Teknik- og Miljøudvalget den 8. november 2012. Naturstyrelsen kan dog have foretaget ændringer frem til 1. december 2012.



Miljøministeriet
Naturstyrelsen